



Lietas Nr. 12010000313
Lietas arhīva Nr. KA04-0603-15/17

LĒMUMS
Rīgā 2015.gada 28.aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Uminskis

tiesneši I.L.Zemīte un A.Nicmane

rakstveida procesā izskatīja kriminālietu par **/pers. C/**, personas kods /personas kods/, saukšanu pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 144.panta pirmajā daļā (17.06.1998. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 1999.gada 1.aprīlī) paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu sakarā ar aizstāvja A.Liepiņa iesniegto apelācijas sūdzību.

Aprakstošā daļa

Apsūdzētā /pers. C/ izdarīja personas korespondences, pa telekomunikāciju tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpuma tīšu pārkāpšanu, un konkrēti:

pirmstiesas izmeklēšanā nenoskaidrotā laikā, bet ne vēlāk kā līdz 2012.gada 29.septembrim, /pers. C/, atrodoties savā dzīvesvietā, Rīgā, /adrese/, izmantojot datoru, kuru iepriekš izmantoja arī viņas bijušais vīrs /pers. E/, bez viņa pielaišanas, apzinoties savu darbību prettiesisko raksturu, tīši piekļuva /pers. E/ privātā elektroniskā pasta konta saturam, izmantojot interneta pārlūka atmiņā saglabāto elektroniskā konta paroli. Pēc kā /pers. C/, apzinoties ka viņa pārkāpj citas personas informācijas noslēpumu, iepazīnās ar /pers. E/ elektroniskā pasta saturu, to izlasot, un izdrukāja viņa saraksti. Turpinājumā, /pers. C/, izmantojot prettiesiski iegūtos datus, 2012.gada 1.oktobrī iesniedza Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijā apelācijas pretpasības pieteikumu par uzturlīdzekļu piedziņu, pielikumā pievienojot /pers. E/ privātā elektroniskā pasta sarakstes dokumentus.

Ar savām darbībām /pers. C/ izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 144.panta pirmajā daļā.

Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2015.gada 22.janvāra spriedumu /pers. C/ atzīta par vainīgu un sodīta ar naudas sodu trīs minimālo mēnešalgu apmērā, kas ir 1080 (tūkstošastoņdesmit) EUR.

Apsūdzētās /pers. C/ aizstāvis A.Liepiņš par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību daļā par /pers. C/ noteikto sodu, jo tiesa nesniedza motivāciju, kāpēc apsūdzētā /pers. C/ nav atbrīvojama no soda, kaut gan aizstāvība šādu lūgumu izteica.

Aizstāvis apelācijas sūdzībā norāda, ka tiesa par atbildību mīkstinošu apstākli atzinusi vainas atzīšanu un izdarītā nožēlošanu, bet nav konstatējusi atbildību pastiprinošus apstākļus. Turklāt tiesa nav norādījusi, kādi tieši apstākļi raksturo apsūdzētās izdarītā noziedzīgā nodarījuma kaitīgumu un raksturu, kā arī kā piemērotais sods sasniegs kādu no Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā noteiktajiem kriminālsoda mērķiem.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments 2006.gada 13.februāra lēmumā lietā Nr.SKK-94/2006 norādījis, ka tiesas pienākums ir atbilstoši Kriminālprocesa likuma normām motivēt, kāpēc noraidīts pieteiktais lūgums par Krimināllikuma 58.panta pirmās daļas piemērošanu.

Aizstāvis uzskata, ka apsūdzētajai bija iespējams piemērot Krimināllikuma 58.panta noteikumus, jo konstatēts viens atbildību mīkstinošs apstāklis, atbildību pastiprinoši apstākļi nav konstatēti, izdarītais noziedzīgais nodarījums nav radījis tik būtisku ar likumu aizsargāto interešu apdraudējumu, lai apsūdzēto sodītu ar kriminālsodu. Kā arī tiesa noraidījusi cietušā pieteikto kaitējuma kompensāciju.

Turklāt apsūdzētā noziedzīgo nodarījumu izdarīja sava bērna interesēs, lai iegūtu pierādījumus civilīetā par uzturlīdzekļu piedziņu no cietušā.

Aizstāvis lūdz atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par /pers. C/ noteikto sodu un tajā taisīt jaunu nolēmumu, atbrīvojot /pers. C/ no kriminālatbildības atbilstoši Krimināllikuma 58.panta noteikumiem.

Cietušais /pers. E/ par iesniegto apelācijas sūdzību iesniedzis iebildumus, kuros norāda, ka atbilstoši Krimināllikuma 58.panta prasībām nav pamata apsūdzēto atbrīvot no kriminālatbildības. /pers. C/ inkriminētais noziedzīgais nodarījums vērsts pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām, kuras nostiprinātas gan Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, gan Latvijas Republikas Satversmē. Cietušais apšauba apsūdzētās nožēlu par izdarīto, jo pirmstiesas izmeklēšanas pratināšanas protokolos fiksēts, ka viņa savu vainu neatzīst. Tāpat jāņem vērā apsūdzētās iepriekšējās darbības uzturlīdzekļu piedziņas procesā un viņas problēmas ar alkoholismu. Nav reāla pamatojuma un pierādāmu faktu apgalvojumam, ka pretlikumīgās darbības veiktas bērna interesēs. Turklāt /pers. C/ nav vēlējies iesaistīties mediācijas procesā, bet par neierašanos neinformēja nedz cietušo, nedz mediatoru. Tāpat apsūdzētā nav ļāvusi cietušajam tikties ar bērnu un visādi citādi mēģinājis kaitēt cietušā interesēm. Bez tam /pers. C/ bija iespējams lūgt tiesu likumīgā veidā pieprasīt cietušā saraksti. Apsūdzētā vai viņas pārstāvis nav arī mēģinājuši panākt saprātīgu izlīgumu, kā arī /pers. C/ nav palīdzējusi kāda smaga nozieguma atklāšanā. Tiesa apsūdzētajai noteikusi minimālo sodu, kas, ņemot vērā apsūdzētās atalgojumu, līdzinās sīkiem izdevumiem un pretēji soda mērķim drīzāk veicina tiesisko nihilismu.

Par iesniegto apelācijas sūdzību prokureore Z.Pavlova iesniedza viedokli, kurā norāda, ka sūdzībā izteiktais lūgums ir noraidāms, bet apsūdzētajai noteiktais sods ir likumīgs, pamatots, individualizēts, kā arī noziedzīgā nodarījuma raksturam atbilstošs.

Prokureore nesaskata pamatu /pers. C/ vainas atzīšanu un izdarītā nožēlošanu atkārtoti vērtēt apsūdzētajai par labu. Nav pamata arī atzīt, ka noziedzīgā nodarījuma rezultātā nav radīts tāds kaitējums, lai vajadzētu piespriest kriminālsodu. Cietušais vārākkārtīgi paudis viedokli, ka viņš tiesību aizskārumu uz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību vērtē kā būtisku. Tāpat nav pamatots sūdzībā norādītais viedoklis, ka apsūdzētās atbildību mazina apstākļi, ka /pers. C/ noziedzīgo nodarījumu izdarīja ar cietušo kopīgā bērna labā. Gluži otrādi tiesību doktrīnā atzīts, ka, ja Krimināllikuma 144.pantā paredzētās noziedzīgās darbības izdarītas ar vēlēšanos tādā veidā iegūt sev vai citām personām kādu materiālu labumu, nodarījums kvalificējams kā izdarīts ar mantkārtīgu nolūku.

Tiesu kolēģija konstatē, ka aizstāvja iesniegtā apelācijas sūdzība iztiesājama rakstveida procesā, jo ievērotas Kriminālprocesa likuma 559.panta ceturtās daļas 3.punktā un piektajā daļā paredzētās prasības.

Motīvu daļa

Izanalizējusi apelācijas sūdzības motīvus, prokurores viedokli, cietušā iebildumus, kā arī pārbaudījusi un novērtējusi pierādījumus lietā, Krimināllietu tiesu kolēģija konstatē, ka Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas spriedums atceļams daļā par noteikto sodu.

Pirmās instances tiesa pamatoti secinājusi, ka pierādījumu pārbaude tiesas izmeklēšanā nav nepieciešama, jo apsūdzētā /pers. C/ savu vainu viņai izvirzītajā apsūdzībā atzina pilnībā, piekrita pierādījumu pārbaudes neveikšanai un krimināllietas materiāli apstiprina apsūdzētās /pers. C/ vainu un noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju.

Apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa nesniedza motivāciju, kāpēc nav apmierināms vai noraidāms apsūdzētās /pers. C/ aizstāvja lūgums par /pers. C/ atbrīvošanu no kriminālatbildības.

Augstākās tiesas Kriminālietu tiesu departaments savos lēmumos vairākkārt norādījis, ka tiesai obligāti jāizvērtē pieteiktais lūgums par vainīgās personas atbrīvošanu no kriminālatbildības (2006.gada 13.februāra lēmums lietā Nr.SKK-94/2006 un 2014. gada 19. septembra lēmumā lietā Nr. SKK-417/2014).

Krimināllikuma 46.panta otrā daļa (17.06.1998. likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2005.gada 28.septembra likumu) noteica, ka, nosakot soda veidu, ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, vainīgā personību, atbildību mīkstinošus un pastiprinošus apstākļus.

No pirmās instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa, lemjot par soda noteikšanu, izvērtējusi apsūdzētās personību, ņemusi vērā viņas atbildību mīkstinošu apstākli, taču pretēji Krimināllikuma 46.panta otrajā daļā noteiktajam nav vērtējusi noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu.

Kriminālietu tiesu kolēģija atzīst, ka, izvērtējot soda noteikšanas vispārīgos principus, jāvadās no soda noteikšanas individualizācijas nosacījuma.

Apstāklis, ka ar apsūdzētās /pers. C/ noziedzīgām darbībām tika apdraudētas cietušā /pers. E/ intereses, kas nostiprinātas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.pantā un Latvijas Republikas Satversmes 96.pantu, nevar būt rādītājs soda individualizācijai, jo likumdevējs, veidojot sankciju, to jau ņēmis vērā, nosakot sankcijā soda veidus un minimālo un maksimālo soda robežu. Izvērtējot noziedzīgā nodarījuma raksturu, jāņem vērā apstākļi, kas konkrēti raksturo nodarījumu un atšķir to no citiem tāda paša veida noziedzīgiem nodarījumiem. Analizējot noziedzīgā nodarījuma raksturu, jāvērtē konkrētā nodarījuma izdarīšanas apstākļi, īpatnības, veids, laiks, vieta, motīvs, mērķis, paņēmieni, personas loma noziedzīgajā nodarījumā un citi apstākļi, kas raksturo noziedzīgā nodarījuma objektīvo un subjektīvo pusi.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta trešo daļu (21.05.2009. likuma redakcijā, kas spēkā 2009.gada 1.jūlijā) /pers. C/ izdarītais noziedzīgais nodarījums, kas paredzēts Krimināllikuma 144.panta pirmajā daļā klasificējams kā mazāk smags noziegums, tādējādi likumdevējs atzina, ka noziedzīgam nodarījumam nepiemīt augsta kaitīguma pakāpe.

No nozieguma apraksta secināms, ka apsūdzētā /pers. C/ iegūtās ziņas izmantoja, lai panāktu taisnīgu attiecību noregulēšanu civillietā par bēma uzturīdzekļiem.

Bēmu tiesību aizsardzības likums 10.panta pirmā daļā noteic, ka bēma tiesības ir saņemt atbilstošu uzturu, apģērbu un pajumti.

Ar Civillietu tiesu kolēģijas 2012.gada 17.decembra spriedumu atzīts, ka cietušais /pers. E/ izvairījās no uzturīdzekļu došanas pienākuma atbilstoši paša materiālajām iespējām dēla uzturēšanai, slēpjot savus reālos ienākumus (104.-108.lapa).

Kriminālietu tiesu kolēģija uzskata, ka nav atzīstama par pamatotu cietušā /pers. E/ norāde, ka apsūdzētās darbības nodarīja viņam lielus materiālos izdevumus un iedragāja viņa morālo tēlu.

Tiesu kolēģija uzsver, ka ar šīm ziņām apsūdzētā /pers. C/ panāca taisnīgu uzturīdzekļu piedziņu no cietušā /pers. E/, savukārt vecāku pienākuma pildīšana, uzturēt bērnu samērā ar savu mantisko stāvokli nevar radīt kaitīgas sekas. Šāda prasība izriet no Civillikuma 179.panta.

Apelācijas instances tiesa konstatē, ka nav korekta prokurores norāde, ka šāda apsūdzētās /pers. C/ rīcība bija virzīta iegūt materiālus labumus no /pers. E/ jeb apsūdzētā bija mudināta izdarīt noziegumu mantkārtīgu motīvu dēļ, kas varēja būt atzīstama par inkriminētā nozieguma pastiprinošo apstākli.

Pirmstiesas izmeklēšanā prokurore pieņēma lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu daļā, no kura izriet, ka apsūdzētās darbībās nav saskatāms mantkārtīgs nolūks (185.lapa).

Apelācijas instances tiesa, atbrīvojot /pers. C/ no soda, ņem vērā apsūdzētās /pers. C/ personību un atbildību mīkstinoša apstākļa esamību, to, ka kriminālprocesā nav konstatēts apsūdzētās /pers. C/ atbildību pastiprinošs apstāklis.

Kriminālietu tiesu kolēģija konstatē, ka Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa pilnīgi izvērtēja apsūdzētās personību, kas kopumā raksturota apmierinoši, agrāk nav sodīta, strādā algotu darbu, ir ziņas, ka agrāk sastāvēja narkologa uzskaitē (129., 133., 191.lapa).

Pirmās instances tiesa pamatoti saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par apsūdzētās /pers. C/ atbildību mīkstinošu apstākli atzina savas vainas atzīšanu un izdarītā nožēlošanu.

Turklāt uz apsūdzētās /pers. C/ patieso nožēlu norāda tas, ka apsūdzētā jau sākotnējos paskaidrojumus nenoliedza savas faktiskās darbības (7.lapa). Apsūdzētās /pers. C/ pirmstiesas izmeklēšanā paustais viedoklis, ka viņas darbības nebūtu atzīstamas par Krimināllikuma 144.panta pirmajā daļā paredzētu noziedzīgu nodarījumu, ir juridiskas dabas jautājums, kas neietekmē apsūdzētās atzīšanos un izdarītā nožēlu.

Apelācijas instances tiesa atzīst, ka /pers. C/ izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kuram ir šajā likumā paredzētā nodarījuma pazīmes, bet nav radīts tāds kaitējums, lai vajadzētu piespriest kriminālsodu. Šāda apstākļa konstatēšana ir pamats personas atbrīvošanai no kriminālatbildības, kas paredzēts

Krimināllikuma 58.panta pirmajā daļā.

No Krimināllikuma 59.panta trešās daļas izriet, ka tiesa atbrīvo personu no soda, konstatējot Krimināllikuma 58.pantā paredzētos apstākļus.

Kriminālprocesa likuma 521.pants nosaka, ka šādos gadījumos, taisāms notiesājošs spriedums, nepiespiežot sodu.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 563.panta 1.¹daļas 2.punktu, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģija

nosprieda

Atcelt Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2015.gada 22.janvāra spriedumu daļā par soda noteikšanu apsūdzētajai /pers. C/.

/pers. C/ par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 144.panta pirmajā daļā (17.06.1998. likuma redakcijā, kas spēkā no 1999.gada 1.aprīļa), saskaņā ar Krimināllikuma 59.panta trešo daļu, atbrīvot no soda.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Spriedumu kasācijas kārtībā var pārsūdzēt 10 dienu laikā no tā pieņemšanas dienas Augstākās tiesas Krimināllietu departamentā Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot sūdzību vai protestu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu kolēģijā.

Sprieduma pieņemšanas diena 2015.gada 29.aprīlis.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

A.Uminskis

Tiesnese

I.L.Zemīte

Tiesnese

A.Nicmane